

ЦЭНТРАЛІЗАВАНАЯ СІСТЭМА ДЗЯРЖАЎНЫХ ПУБЛІЧНЫХ БІБЛІЯТЭК Г. МІНСКА

АДЗЕЛ ІНФАРМАЦЫЙНА-БІБЛІЯГРАФІЧНАЙ РАБОТЫ

Да 100-годдзя з дня нараджэння Івана Навуменкі

бібліяграфічны спіс

Мінск 2025

Прадмова

Іван Якаўлевіч Навуменка нарадзіўся 16.02.1925 г. у горадзе Васілевічы Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці ў сям’і чыгуначніка.

Са студзеня 1942 г. удзельнік камсамольскага падполля, затым — партызан, вызваляў родныя Васілевічы. У снежні 1943 г. прызваны ў Савецкую Армію. Удзельнічаў у баях на Ленінградскім і 1-м Украінскім франтах. Пасля дэмабілізацыі (снежань 1945) — карэспандэнт мазырскай абласной газеты «Бальшавік Палесся», а з 1951 г. — рэспубліканскай газеты «Звязда». Завочна скончыў філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна (1950) і аспірантуру пры ўніверсітэце (1954). Быў загадчыкам аддзела прозы часопіса «Малодосць» (1953—1958), загадваў кафедрай беларускай літаратуры БДУ ім. У. І. Леніна. У 1973—1982 гг. — дырэктар Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР, з 1982 г. — віцэ-прэзідэнт АН БССР (1985—1990). Акадэмік АН БССР, доктар філалагічных навук, прафесар. Член СП СССР з 1957 г.

Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, Працоўнага Чырвонага Сцяга, Кастрычніцкай Рэвалюцыі, медалём Францыска Скарыны і іншымі медалямі.

Заслужаны дзеяч навукі Беларускай ССР (1978).

Першыя апавяданні апублікаваў у 1955 г. (часопіс «Малодосць»). Аўтар кніг апавяданняў, аповесцей «Сямнацатай вясной» (1957), «Хлопцы-равеснікі» (1958), «Верасы на выжарынах» (1960), «Бульба» (1964), «Таполі юнацтва» (1966), «Вераніка» (1968), «Та самая зямля» (1971), «Падарожжа ў юнацтва» (выбранае, 1972), «Замець жаўталісця» (1977), «Пераломны ўзрост» (1986), «Водгулле далёкіх вёснаў» (1989), раманаў «Сасна пры дарозе» (1962), «Вецер у соснах» (1967), «Сорак трэці» (1974), «Смутац белых начэй» (раман, аповесць, апавяданні, 1980), «Летуценнік». «Смутац белых начэй» (1985), «Асеннія мелодыі» (раман, апавяданні, 1987), аповесці для дзяцей «Вайна каля Цітавай копанкі» (1959), «Капітан Стець ідет в разведку» (з В. Мамантавым, 1982), п’есы «Птушкі між маланак» (1982). Выйшаў Збор твораў у 6 тамах (1981—1984).

Выдаў літаратуразнаўчыя працы «З глыбін жыцця: Крытычныя эцюды аб творчасці Якуба Коласа» (1960), «Пісьменнікі-дэмакраты» (1967), «Янка Купала: Духоўны воблік героя» (1967), «Якуб Колас: Духоўны воблік героя» (1968), «Гуманізм і народнасць» (Масква, 1972), «Кніга адкрывае свет» (1978), «Из глубин народной жизни» (1981), «Якуб Колас» (1982), «Якуб Колас: Нарыс жыцця і творчасці» (1982), «Элементы міфалогіі ў паэзіі Янкі Купалы і Якуба Коласа» (1988), даклады на VIII і IX Міжнародных з’ездах славістаў «Праблемы развіцця літаратуры ў эпоху сучаснага навукова-тэхнічнага прагрэсу» (1978) і «Творчасць Янкі Купалы і Якуба Коласа ў кантэксце славянскіх літаратур» (1983).

Лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1967) за кнігу «Таполі юнацтва», Дзяржаўнай прэміі БССР імя Якуба Коласа (1972) за кнігі «Янка Купала: Духоўны воблік героя» і «Якуб Колас: Духоўны воблік героя».

Бібліяграфічны спіс «Іван Навуменка. Да 100-годдзя з дня нараджэння» пазнаёміць з матэрыяламі аб жыцці і творчасці пісьменніка, якія знаходзяцца ў фондах дзяржаўнай установы «Цэнтралізаваная сістэма публічных бібліятэк г. Мінска». Паказальнік змяшчае кнігі, артыкулы з перыядычных выданняў, мае тры раздзелы: «Творы І. Навуменкі», «Творы І. Навуменкі ў зборніках», «Жыццёвы і творчы шлях пісьменніка». Размяшчэнне матэрыяла: кнігі — у алфавіце, артыкулы — у зваротна-храналагічным парадку. Бібліяграфічны паказальнік будзе карысны ўсім, хто цікавіцца беларускай літаратурай і творчасцю пісьменніка.

Змест

Творы І. Навуменкі

Творы І. Навуменкі ў зборніках

Жыццёвы і творчы шлях пісьменніка

Творы І. Навуменкі

Навуменка І. Я. Вецер у соснах : раман / Іван Навуменка. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1975. — 317 с. — (Беларускі раман).

Навуменка І. Я. Дзяцінства : аповесць / Іван Навуменка ; [мастак Л. М. Ганчарова]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1992. — 238, [1] с.

Навуменка, І. Я. Вецер у соснах : [Гуказапіс] : раман / І. Я. Навуменка. — Мінск : Звукотэкс, 2019. — 1 CD (MP3).

Навуменка, І. Я. Гасцініца над Прыпяццю : аповесці і апавяданні / Іван Навуменка. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1994. — 251, [2] с.

Навуменка, І. Я. Замяць жаўталісія : аповесці і апавяданні / Іван Навуменка. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1977. — 304 с.

Навуменка, І. Я. Летуценнік ; Смутац белых начэй : раманы / Іван Навуменка. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1985. — 382, [2] с.

Навуменка, І. Я. Сасна пры дарозе : раман / Іван Навуменка. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1975. — 335 с.

Навуменка, І. Я. Смутац белых начэй : раман, аповесць, апавяданні / Іван Навуменка. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1980. — 320 с.

Навуменка, І. Я. Сорак трэці : раман / Іван Навуменка. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1976. — 365 с. — (Беларускі раман).

Навуменка, І. Я. Сярэбраныя мхі : апавяданні і аповесць : [для старэйшага школьнага узросту] / Іван Навуменка. — Мінск : Юнацтва, 1983. — 269, [2] с.

[змест](#)

Творы І. Навуменкі ў зборніках

Ад вясны да зімы : творы пра поры года : [для малодшага школьнага ўзросту / укладанне А. Спрынчан ; ілюстрацыі М. Дайлідава]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2022. — 42, [5] с.

Апавяданне І. Навуменкі “Пачыналася восень” на с. 24—25.

Ваўчыца з Чортавай Ямы : 25 апавяданняў пра жывёл / [укладанне Алеся Бадака]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2020. — 301, [1] с.

Апавяданне І. Навуменкі “Нашы каровы” на с. 186—190.

Вераснёвыя ночы : 25 апавяданняў пра каханне / [укладанне А. Бадака ; мастак М. Дайлідаў]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2020. — 396, [2] с.
Апавяданне І. Навуменкі “Па махорку” на с. 165—179.

Жыў-быў вожык : апавяданні пра жывёл : [для малодшага школьнага ўзросту / укладанне А. Спрынчан ; ілюстрацыі Л. Жылінскай]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2022. — 38, [1] с.
Апавяданне І. Навуменкі “Падранены журавель” на с. 22—27.

Зорны камень : аповесць, апавяданні / [укладанне А. Спрынчан]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2023. — 269, [1] с. ; 21 см. — (Бібліятэка выбраных твораў).
Апавяданні І. Навуменкі “Настаўнік чарчэння” на с. 148—153, “Жуль Верн” на с. 153—168.

Лясная гісторыя : 25 апавяданняў пра прыроду / [укладальнік А. Бадак]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2021. — 308, [2] с.
Апавяданне І. Навуменкі “Па грыбы” на с. 191—201.

Мастацкае слова ў прозе : зборнік твораў для вывучэння ў 11-м класе : [для старэйшага школьнага ўзросту]. — Мінск : Беларусь, 2022. — 477, [2] с. — (Школьная бібліятэка).
Апавяданне І. Навуменкі “Сямнаццатай вясной” на с. 225—235.

Радзіму ў сэрцы я нясу : вершы і апавяданні : [для сярэдняга і старэйшага школьнага ўзросту / укладальнік Алесь Бадак]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2024. — 204, [3] с.
Апавяданне І. Навуменкі “Настаўнік чарчэння” на с. 139—145.

Салодкія яблыкі : аповесці, апавяданні / [укладальніца А. Спрынчан]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2020. — 451, [3] с.
Апавяданні І. Навуменкі “Настаўнік чарчэння” на с. 323—328, “Жуль Верн” на с. 328—343, “Вераніка” на с. 343—353.

Урок без перапынку : аповесці, апавяданні : [для сярэдняга і старэйшага школьнага ўзросту / укладанне А. Спрынчан]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2022. — 476, [2] с.
Апавяданні І. Навуменкі “Настаўнік чарчэння” на с. 244—249, “Жуль Верн” на с. 250—265.

Французанкі : [апавесці, апавяданні / укладанне А. Спрынчан]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2018. — 517, [1] с. — (Бібліятэка выбраных твораў).
Апавяданні І. Навуменкі “Настаўнік чарчэння” на с. 344—349, “Жуль Верн” на с. 349—364, “Хлопцы самай вялікай вайны...” на с. 364—374, “Сямнаццатай вясной” на с. 374—384, “Мяшок белага наліву” на с. 385—388.

Хітры дзённік : творы пра школу : [для малодшага школьнага ўзросту / укладальніца Аксана Спрынчан]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2023. — 341, [1] с.
Апавяданне І. Навуменкі “Міша Дудзік і сабака Рудзік” на с. 150—155.

[змест](#)

Жыццёвы і творчы шлях пісьменніка

Кулуарамі творчай майстэрні Івана Навуменкі / [С. С. Лаўшук і інш. ; навуковы рэдактар, аўтар прадмовы А. А. Манкевіч] ; Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытут літаратуразнаўства імя Янкі Купалы. — Мінск : Беларуская навука, 2020.

Летуценнасць і вялікія здзяйсненні : успаміны пра Івана Якаўлевіча Навуменку / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытут літаратуразнаўства ім. Я. Купалы ; [укладанне і прадмова С. С. Лаўшука]. — Мінск : Беларуская навука, 2017. — 367, [1] с.

Навуменка, Іван // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя : [у 12 т.] / рэдкалегія: П. У. Броўка (галоўны рэдактар) [і інш.]. — Мінск, 1973. — Т. 7. — С. 368.

Навуменка, Іван // Беларускія пісьменнікі : біябібліяграфічны слоўнік : у 6 т. / [пад рэдакцыяй прафесара А. В. Мальдзіса]. — Мінск, 1994. — Т. 4. — С. 368—377.

Навуменка, Іван // Беларускія пісьменнікі (1917—1990) : даведнік / [складальнік А. К. Гардзіцкі ; навуковы рэдактар А. Л. Верабей]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1994. — С. 398—440.

Навуменка, Іван // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. / рэдкалегія: Г. П. Пашкоў (галоўны рэдактар) [і інш.]. — Мінск, 2000. — Т. 11. — С. 111—112.

Навуменка, Іван // Культура Беларусі : энцыклапедыя: [у 6 т.] / рэдкалегія: У. У. Андрыевіч (галоўны рэдактар) [і інш.]. — Мінск, 2015. — Т. 6. — С. 36.

Навуменка, Іван // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі : у 5 т. / рэдкалегія: І. П. Шамякін (галоўны рэдактар) і інш. — Мінск, 1986. — Т. 3. — С. 744—745.

Науменко, Иван // Регионы Беларуси : энциклопедия : в 7 т. / [редколлегия: Т. В. Белова (главный редактор) и др.]. — Минск, 2013. — Т. 3: в 2 кн., кн. 2. — С. 121.

Науменко, Иван // Республика Беларусь : энциклопедия: [в 6 т.] / редколлегия: Г. П. Пашков (главный редактор [и др.]). — Минск : Беларуская Энцыклапедыя, 2007. — Т. 5. — С. 351.

Казакевіч-Альшанец, Н. Г. Рабочы аркуш да апавядання І. Навуменкі "Сямнаццатой вясной" : (11-ты клас) / Н. Г. Казакевіч-Альшанец // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2024. — № 2. — С. 27—29.

"Без свайго голасу пісьменнік — не пісьменнік" : лісты супрацоўнікаў часопіса "Маладосць" аўтарам (1953—1958) / падрыхтоўка да друку і каментары Таццяны Кекелевай // Маладосць. — 2023. — № 4. — С. 77—99.

Перапіска І. Навуменкі і іншых беларускіх аўтараў з рэдактарамі выдання.

Шаладонава, Ж. С. Любоў да прасторы як мастацкая з'ява / Жанна Шаладонава // Беларуская думка. — 2022. — № 10. — С. 98—104.

Адлюстраванне ўспрымання прасторы свайго жыцця на прыкладзе твораў І. Навуменкі.

Шамякіна, Т. І. Настаўнікі / Таццяна Шамякіна // Роднае слова. — 2021. — № 9. — С. 10—14.

Працоўная дзейнасць І. Навуменкі ў якасці загадчыка кафедры беларускай літаратуры філалагічнага факультэта БДУ.

Лапата-Загорскі, А. М. Узыходжанне да вяршынь: Васіль Жураўлёў і Іван Навуменка / Алесь Лапата-Загорскі // Польша. — 2021. — № 6. — С. 95—99.

Самарцава, Т. М. Вобраз Апалінарыя Феакціставіча ў апавяданні Івана Навуменкі "Настаўнік чарчэння" : (урок у 7 класе) / Т. М. Самарцава // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2021. — № 10. — С. 3—7.

Несцяровіч, С. У. Апавяданне І. Навуменкі "Настаўнік чарчэння" : (тэставае заданне для вучняў 7-га класа) / С. У. Несцяровіч // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2021. — № 12. — С. 6—7.

Саланевіч, Н. П. Паказ лёсу моладзі ў гады вайны ў апавяданні І. Навуменкі "Сямнацатай вясной" : (урок у 11-м класе) / Н. П. Саланевіч // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2020. — № 2. — С. 21—24.

Пятроўская, Т. Падлеткавая проза ад класіка, ці Пра што марылі юнакі пакалення Івана Навуменкі / Таццяна Пятроўская // Роднае слова. — 2020. — № 2. — С. 35—37.

Міхнюк, Т. Вёска і горад у аўтабіяграфічных творах Івана Навуменкі / Таццяна Міхнюк, Наталля Якавенка // Роднае слова. — 2020. — № 2. — С. 31—35.

Мельнікава, А. М. Плён літаратуразнаўчых даследаванняў Івана Навуменкі / Анжэла Мельнікава // Роднае слова. — 2020. — № 2. — С. 38—40.

Кавальчук, Т. Вялікая Айчынная вайна ў кнігах Івана Навуменкі : літаратурная гадзіна да 95-годдзя з дня нараджэння пісьменніка / Т. Кавальчук // Бібліятэка прапануе. - 2020. — № 2. — С. 6—10.

Шур, В. В. Малая радзіма ў творах Івана Навуменкі / Васіль Шур // Польша. - 2019. — № 4. — С. 156—163.

Шур, В. В. Палессе ў лёсе і творчасці Івана Навуменкі : (матэрыял да ўрокаў у 11-м класе) / В. В. Шур // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2019. — № 10. — С. 3—8.

Навумчык, М. І. Апавяданне І. Навуменкі "Настаўнік чарчэння" : (тэставае заданне, 7-мы клас) / М. І. Навумчык // Беларуская мова і літаратура. Серыя "У дапамогу педагогу". — 2018. — № 12. — С. 3—5.

Траццяк, З. І. Беларуская ваенная проза ў параўнальна-гістарычным ракурсе : раман "Смутац белых начэй" Івана Навуменкі / Зоя Траццяк // Роднае слова. — 2018. — № 1. — С. 27—31.

Мяцеліца, К. 1960-я. Вецер перамен / Кірыл Мяцеліца // Маладосць. — 2018. — № 4. — С. 23—33.

Разважанні І. Навуменкі пра маладое пакаленне на прыкладзе твораў беларускай літаратуры.

Драздова, З. У. Індывідуальнасць стылю: Іван Навуменка і Васіль Бялоў / Зінаіда Драздова // Палымя. — 2017. — № 1. — С. 115—131.

[змест](#)